

pl

Unia Europejska
Polityka Regionalna

info regio

Nr 25 | Marzec 2008 | panorama

**Polityka regionalna,
zrównoważony rozwój
i zmiany klimatyczne**

Spis treści

Polityka regionalna, zrównoważony rozwój i zmiany klimatyczne

Zrównoważony rozwój i rozwój regionalny – od wyzwań klimatycznych do działań w dziedzinie energii

Zmiany klimatyczne oraz ich wpływ na naszą produkcję i konsumpcję są coraz istotniejszym elementem polityki zrównoważonego rozwoju.

Dostosowanie się do zmian klimatu na poziomie regionalnym: wyzwanie dla planowania przestrzennego w Europie

Dla Europy niezwykle istotne jest szybkie wdrożenie odpowiednich i oszczędnych rozwiązań w celu uniknięcia lub ograniczenia potencjalnych negatywnych skutków zmian klimatycznych dotyczących ludzi i ekosystemy.

Regiony pracują razem na rzecz zrównoważonego rozwoju

Sieć na rzecz Bardziej Ekologicznych Programów Rozwoju Regionalnego („Greening Regional Development Programmes” (GRDP)) opracowała produkty ułatwiające władzom publicznym włączyć kwestie środowiskowe do polityk rozwoju lokalnego i regionalnego.

EFRR w akcji: Zjednoczone Królestwo, Austria, Grecja, URBACT

Świadectwa dobrych praktyk: Polska

Reportaż: Na dobrej drodze w kierunku gospodarki niskoemisyjnej

Region East of England jest jednym z niewielu obszarów w Europie, który zrealizuje nowe i ambitne cele UE w zakresie ograniczania emisji związków węgla ustanowione przez Komisję Europejską.

Świadectwa dobrych praktyk: Wyspy Kanaryjskie (Hiszpania)

INTERREG w akcji

3	
7	
10	
13	
14	
16	
20	
21	

Zdjęcia (strony): Komisja Europejska (1, 3, 4, 5, 6, 15), LIFE projects (3, 4, 5, 6, 7, 8, 9), Mark Passmore (10, 11), South West Regional Office (12), Ecodefi (13), Energieagentur Judenburg-Knittelfeld-Murau (13), ANATOLIKI S.A. (13), Commune Napoli (13), EEDA (16, 28, 29), Dong Energy A/S (17), Instituto Tecnológico de Canarias (20), ASECOR (21), Stadtreinigung Leipzig, Vital Signs project (21), GTK (21).

Okładka: Projekt na rzece Nestos: Zaporę w Thissavros służy nawadnianiu i produkcji energii (we współpracy z Bułgarią), Drama, Grecja.
Inni współautorzy: Pierre Ergo, Jean-Luc Janot.

Wydawca: Ana-Paula Laissy, Komisja Europejska, DG ds. Polityki Regionalnej.
Czasopismo jest drukowane w języku angielskim, francuskim i niemieckim na papierze utylizowanym.

Dossier tematyczne jest dostępne w 22 językach Unii Europejskiej na stronie internetowej:
http://ec.europa.eu/regional_policy/index_pl.htm
Opinie wyrażone w niniejszej publikacji wyrażają poglądy autora i niekoniecznie odzwierciedlają stanowisko Komisji Europejskiej.

Zrównoważony rozwój i rozwój regionalny – od wyzwań klimatycznych do działań w dziedzinie energii

Zmiany klimatyczne oraz ich wpływ na naszą produkcję i konsumpcję są coraz istotniejszym elementem polityki zrównoważonego rozwoju. Dlatego też w kontekście rozwoju regionalnego stanowią one dla regionów Europy bezprecedensowe wyzwanie, ale także szansę na rozwój innowacji i tworzenie miejsc pracy.

■ Duża instalacja fotowoltaiczna produkuje 530 MWh z energii słonecznej w Blons, Austria.

„Zrównoważony rozwój”, który zakłada równowagę pomiędzy kwestiami ekonomicznymi, społecznymi i środowiskowymi, od dawna stanowił podstawowy cel europejskiej polityki. Niemniej jednak obecnie jeden główny problem nabiera największego znaczenia: zmiany klimatyczne¹. Mimo że procesy prowadzące do zmian klimatu są powiązane z licznymi obszarami (powietrze, woda, gleby, bioróżnorodność) oraz wieloma sektorami (transport i budownictwo, przemysł i rolnictwo), jeden kluczowy element – energia – dotyczy całości problemu. Sektor energii jest w dużym stopniu zależny od paliw kopalnych, które są głównym czynnikiem powodującym efekt cieplarniany. Ponadto ich dostępność

w ramach istniejących rezerw jest ograniczona. To oznacza, że UE zależy od zewnętrznych dostaw energii i jest narażona na problem wahań cenowych.

Dlatego też energia i zmiany klimatyczne zajmują ważne miejsce wśród siedmiu wyzwań wymienionych w unijnej Strategii Zrównoważonego Rozwoju (SZR), przyjętej przez Radę Unii Europejskiej w 2006 roku. Sześć pozostałych wyzwań to zrównoważony transport, zrównoważona konsumpcja i produkcja, ochrona zasobów naturalnych, zdrowie, integracja społeczna i demografia oraz walka z globalnym ubóstwem.

(1) Zielona Księga Komisji dla Rady, Parlamentu Europejskiego, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów – „Adaptacja do zmian klimatycznych w Europie – warianty działań na szczeblu UE” (COM(2007) 354 final); oraz projekt PESETA – Wpływ zmian klimatycznych na Europę: <http://peseta.jrc.es/>

Pierwsze sprawozdanie Komisji na temat strategii zrównoważonego rozwoju

22 października 2007 roku Komisja Europejska przyjęła pierwsze sprawozdanie o postępach SZR². Mimo że osiągnięcia w tej dziedzinie są nadal skromne, zachęcająco brzmią zmiany w politykach europejskich i krajowych, w szczególności w dziedzinie energii i zmian klimatycznych. Nowa zintegrowana polityka przyjęta przez Radę w marcu 2007 roku stanowi jedną z ważnych inicjatyw podjętych na szczeblu europejskim. Niemal wszystkie państwa

Dzień bez samochodu w Brukseli, Belgia.

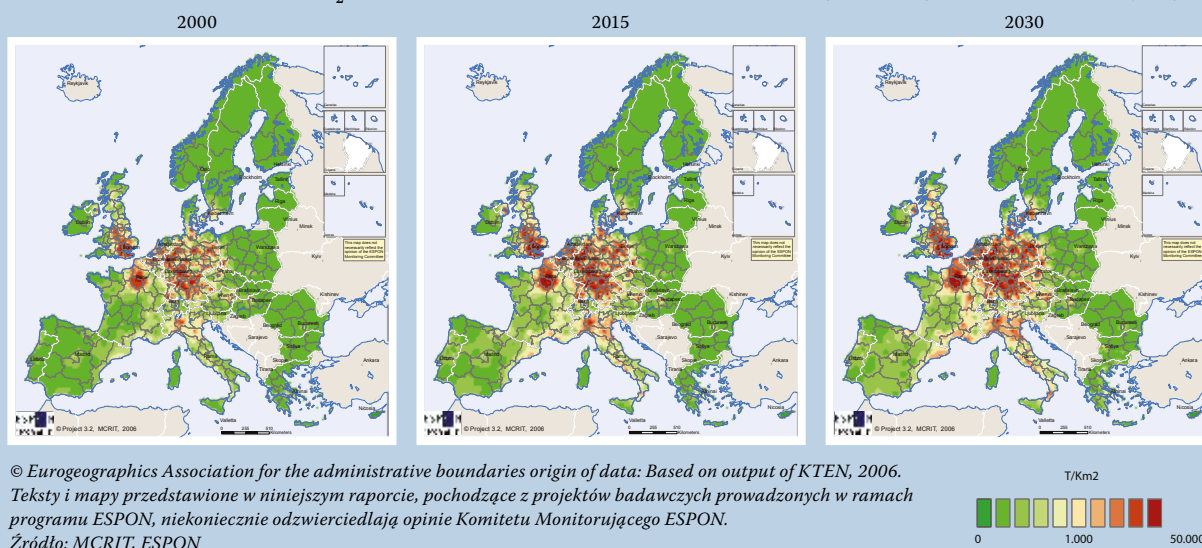
członkowskie przyjęły strategię na rzecz zwalczania zmian klimatycznych.

W przeciwieństwie do innych sektorów i pomimo usprawnień w dziedzinie konstrukcji pojazdów, emisje gazów cieplarnianych spowodowane przez transport nadal rosną w tym samym tempie co PKB. Jeśli chodzi o zrównoważoną produkcję, wyniki jest trudno ocenić na szerszą skalę. Podczas gdy coraz więcej firm dostarcza zrównoważone produkty i usługi oraz rośnie liczba inicjatyw zachęcających do stosowania ekologicznych technologii i znaków, niewykorzystany potencjał jest nadal ogromny. W kwestii zasobów naturalnych sytuacja jest zróżnicowana i złożona – niektóre problemy, takie jak jakość gleb, bioróżnorodność i zasoby morskie, budzą duży niepokój.

Energia a regiony: badanie Parlamentu Europejskiego

Opublikowane w czerwcu 2007 roku badanie³, przeprowadzone pod auspicjami Parlamentu Europejskiego, dotyczy wsparcia dla energii odnawialnych i zrównoważonych w programach Polityki Spójności w latach 2000-2006 w 15 państwach członkowskich oraz w projektach krajowych strategicznych ram odniesienia (KSRO) prowadzonych w latach 2007-2013 w 27 państwach członkowskich. W okresie 2000-2006 planowane wydatki na energię zrównoważoną i odnawialną w ramach programów funduszy strukturalnych wynosiły około 1% całkowitych środków. Krajowe strategiczne ramy odniesienia na lata 2007-2013 pokazują znaczący wzrost nakładów w tej dziedzinie. Około 15 miliardów euro przeznaczono na inwestycje w energię odnawialną, efektywność energetyczną i czysty transport miejski. W porównaniu do poprzedniego okresu programowania wydatki są pięciokrotnie wyższe niż w ramach celu konwergencji i siedmiokrotnie wyższe niż w ramach celu konkurencyjności regionalnej i zatrudnienia.

Scenariusz tendencji: Emisje CO₂ na jednostkę powierzchni spowodowane międzymiastowym transportem drogowym

(2) Komunikat Komisji do Rady i Parlamentu Europejskiego – Sprawozdanie o postępach w sprawie Strategii Zrównoważonego Rozwoju 2007 (COM(2007) 642 wersja ostateczna).

(3) Parlament Europejski, Dyrekcja Generalna ds. Polityk Wewnętrznych Unii: Wykorzystanie zrównoważonej i odnawialnej energii w kontekście polityki strukturalnej 2007-2013 (czerwiec 2007).

Elektrownia opalana łupkami węglowymi w Estonii.

W badaniu Parlamentu przedstawiono 15 przykładów dobrych praktyk i sformułowano trzy ogólne zalecenia: ustalenie osiągalnych celów, bardziej strategiczne podejście w dziedzinie zrównoważonej i odnawialnej energii oraz lepszy system interwencji w sektorze energii.

20 i 20 do 2020 roku

Propozycja dyrektywy⁴, złożona przez Komisję do Rady i Parlamentu Europejskiego 23 stycznia 2008 roku, ma na celu stymulowanie działań na rzecz zrealizowania celów w zakresie energii i zmian klimatu przyjętych przez Radę w marcu 2007 roku. Komisja, opierając się na gospodarczych i ekologicznych

przesłankach dla stosowania energii odnawialnej oraz na potrzebie wzmocnienia ram prawnych, proponuje ambitny pakiet działań, który rozpoczyna „nową rewolucję przemysłową”.

Propozycje zakładają, że do 2020 roku nastąpi ograniczenie o 20% emisji gazów cieplarnianych w UE w porównaniu do poziomu z 1990 roku (o 30%, jeśli zostanie osiągnięty międzynarodowy konsensus), wzrost do 20% udziału energii odnawialnych w konsumpcji energii przez UE do 2020 roku (w porównaniu do 8,5% obecnie) oraz zaspokojenie biopaliwami 10% całkowitego zapotrzebowania na paliwo transportowe przy założeniu, że paliwo jest produkowane w sposób wydajny z ekonomicznego punktu widzenia. Zaproponowano także usprawnienie systemu handlu uprawnieniami do emisji.

(4) Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Społeczno-Gospodarczego i Komitetu Regionów – 20 i 20 do 2020 roku – Szansa Europy na przeciwdziałanie zmianom klimatycznym.

Środowisko i zrównoważony rozwój w...

... strategicznych wytycznych Wspólnoty 2007-2013

Strategiczne wytyczne Wspólnoty dla spójności¹, przyjęte przez Radę, podają państwom członkowskim i regionom zestaw zasad „promujących harmonijny, wyrównany i zrównoważony rozwój Wspólnoty”. Wiele wytycznych, przedstawionych w skrócie poniżej, dotyczy środowiska. Wytyczna 1.1.: „Zwiększenie atrakcyjności Europy i jej regionów pod względem inwestycji i zatrudnienia”. Powyższe zalecenie zakłada rozszerzenie infrastruktury transportowej (1.1.1.), rozwijanie bardziej przyjaznych środowisku rodzajów transportu oraz ich bardziej równomierną dostępność, co jest zgodne z Białą Księgą w sprawie polityki transportowej.

Wzmacnianie synergii pomiędzy ochroną środowiska a wzrostem (1.1.2.) zakłada, iż główny nacisk kładziony jest na walkę z zanieczyszczeniami u źródła, w szczególności w sektorze odpadów. Rada wzywa do:

- podjęcia zakrojonych na szeroką skalę inwestycji w infrastrukturę, w celu przestrzegania unijnego prawodawstwa w zakresie ochrony środowiska oraz zobowiązań wynikających z Protokołu z Kioto;
- rekultywacji środowiska naturalnego i ochrony dziedzictwa;
- tworzenia atrakcyjnych warunków dla przedsiębiorstw;
- podejmowania działań w zakresie zapobiegania ryzyku poprzez ulepszone zarządzanie zasobami naturalnymi;
- bardziej ukierunkowanych badań;
- lepszego wykorzystania technologii informacyjnych i komunikacyjnych;
- bardziej innowacyjnego zarządzania publicznego.

W kwestii mniej intensywnego wykorzystania tradycyjnych źródeł energii (1.1.3.) zaproponowane działania zakładają:

- wspieranie projektów mających na celu zwiększanie efektywności energetycznej oraz modeli rozwoju opartych na niskiej energochłonności.
- wspieranie technologii opartych na odnawialnych i alternatywnych źródłach energii;
- skoncentrowanie inwestycji na tradycyjnych źródłach energii w celu rozwijania sieci w przypadkach, w których stwierdzono zawodność rynku.

Wytyczna 1.2.: „Poprawa poziomu wiedzy i innowacyjności na rzecz wzrostu”. Aby ułatwić innowacje i promować przedsiębiorczość (1.2.3.), państwa członkowskie powinny wykorzystać europejskie zdolności w dziedzinie innowacji ekologicznych i wdrażać systemy zarządzania środowiskiem.

... krajowych strategicznych ramach odniesienia i w programach operacyjnych

Strategiczne wytyczne Wspólnoty dla spójności na lata 2007-2013 były wykorzystywane przy tworzeniu zatwierdzonych przez Komisję 27 krajowych strategicznych ram odniesienia (KSRO).

KSRO stanowią podstawę dla 434 programów operacyjnych, z których przyjęto już niemal wszystkie.

Ogólnie rzecz biorąc, dokumenty te odzwierciedlają zaangażowanie państw członkowskich na rzecz ochrony środowiska i zapobiegania ryzyku. Całkowita wartość inwestycji będzie wynosić 51 miliardów euro. W ramach nowych programów na lata 2007-2013 pomoc ze środków polityki spójności, przyznana w dziedzinie zrównoważonej i odnawialnej energii oraz czystego transportu miejskiego, wynosi 15,2 miliarda euro.

... inicjatywie „Regiony na rzecz zmian gospodarczych”

Inicjatywa ta została zainaugurowana przez Komisję w celu ułatwienia wdrożenia strategicznych wytycznych poprzez współpracę międzyregionalną oraz sieć rozwoju miejskiego Urbact. Inicjatywa dysponuje środkami w wysokości 327 milionów euro i obejmuje 30 priorytetowych tematów, z których kilkanaście skupia się na kwestii ochrony środowiska.

... funduszach strukturalnych i Funduszu Spójności

Nowe regulacje dotyczące funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności kładą większy nacisk na środowiskowe aspekty zrównoważonego rozwoju. W **rozporządzeniu ogólnym** wspomniano o nich w definicji celów i misji (Artykuł 3), a w artykule 17 stwierdzono, że wszelkie działania funduszy są prowadzone w ramach zrównoważonego rozwoju oraz w celu ochrony i poprawy środowiska.

Rozporządzenie w sprawie **Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego** (EFRR) określa działania na rzecz środowiska, które będą prowadzone dla każdego z nowych priorytetowych celów: Konwergencji (Artykuł 4), Konkurencyjności regionalnej i zatrudnienia (Artykuł 5) oraz Europejskiej współpracy terytorialnej (Artykuł 6).

Artykuł pierwszy rozporządzenia w sprawie **Funduszu Spójności** przypomina, że Fundusz został utworzony w celu wzmocnienia spójności ekonomicznej i społecznej na rzecz promowania trwałego rozwoju. W artykule 2 podkreślono nowe priorytety Funduszu, tj. zrównoważony rozwój oraz wspomniano, że Fundusz może udzielać wsparcia inicjatywom w dziedzinie „efektywności energetycznej i energii odnawialnej”.

■ Ochrona ekosystemów to zadanie dla wszystkich.

(1) Decyzja Rady z 6 października 2006 roku w sprawie strategicznych wytycznych Wspólnoty dla spójności (2006/702/WE)

Dostosowanie się do zmian klimatu na poziomie regionalnym: wyzwanie dla planowania przestrzennego w Europie

Ronan Uhel i Stéphane Isoard¹

Dla Europy niezwykle istotne jest szybkie wdrożenie odpowiednich i oszczędnych rozwiązań w celu uniknięcia lub ograniczenia potencjalnych negatywnych skutków zmian klimatycznych dotyczących ludzi i ekosystemy.

Powódzie to pierwsze widoczne skutki zmian klimatycznych.

Najpoważniejsze skutki zmian klimatycznych nie dotkną Europy w tym lub w przyszłym roku. Niemniej jednak nie możemy sobie pozwolić na beztroskę. Zeszłoroczne dramatyczne pożary lasów w Grecji i powódzie w Wielkiej Brytanii po raz kolejny pokazały nam niszczycielską moc żywiołów, ich wpływ na zdrowie ludzi i ekosystemy oraz skutki społeczno-ekonomiczne. Mimo że wpływ zmian klimatycznych będzie różny w zależności od regionu Europy, niedawne badania międzyrządowego zespołu ds. zmian klimatu (IPCC) wykazały, że z uwagi na globalne ocieplenie zwiększy się częstotliwość i intensywność ekstremalnych zjawisk atmosferycznych. Nawet jeśli dzisiaj wstrzymamy emisję gazów cieplarnianych, zmiany będą zachodzić przez wiele dziesięcioleci, a w przypadku poziomu mórz – przez setki lat; prognozy na rok 2100 sugerują, że temperatura w Europie zwiększy się od 2 do 6°C w porównaniu do poziomu z 1990 roku.

Potrzeba adaptacji na poziomie regionalnym i terytorialnym

Europa południowo-wschodnia, basen Morza Śródziemnego i Europa środkowa to regiony najbardziej narażone na zmiany klimatyczne. Z drugiej strony dla niektórych północnych i zachodnich obszarów Europy zmiany mogą być (przez krótki okres) korzystne, w szczególności dla rolnictwa. Zmiany klimatyczne mogą skutkować wyższymi zyskami dla właścicieli lasów produkcyjnych na północy, podczas gdy coraz częstsze susze mogą pogorszyć sytuację w regionie Morza Śródziemnego i w Europie kontynentalnej. Ponadto w południowej Europie wzrośnie ryzyko pożarów. Obszary góryste, takie jak Alpy, są szczególnie narażone na zmiany klimatyczne i już cierpią z powodu podwyższenia temperatur, jako że topniejące lodowce

(1) Ronan Uhel jest Kierownikiem ds. analiz przestrzennych, a Stéphane Isoard jest Kierownikiem projektu w sprawie wpływu zmian klimatycznych i adaptacji w Europejskiej Agencji Środowiska (EEA). Europejska Agencja Środowiska, Kongens Nytorv 6, 1050 Kopenhaga K, Dania. www.eea.europa.eu

i obszary wiecznego śniegu mogą spowodować lawinę katastrof naturalnych, erozję gleby i powódzie. Austria już szacuje wspomniane ryzyka oraz powiązany z nimi niekorzystny wpływ na turystykę zimową, ocenia swoją podatność na zmiany klimatyczne i zastanawia się nad możliwymi rozwiązaniami, które należy wdrożyć w najbliższym czasie w celu zminimalizowania kosztów społecznych. Zmiany klimatyczne mogą mieć ogromny wpływ na strefy przybrzeżne z uwagi na wzrost poziomu mórz oraz zmiany w częstotliwości i/lub sile sztormów. Niderlandy opracowują wraz z interesariuszami z różnych sektorów plany mające na celu ograniczenie ryzyka związanego z powodzią morską i rzeczno-morską. Siedliska i ekosystemy nad Bałtykiem, Morzem Śródziemnym i Morzem Czarnym są szczególnie narażone na zanikanie na szeroką skalę bagien nadmorskich.

Dlatego też dla Europy niezwykle istotne jest zauważenie problemu i szybkie wdrożenie odpowiednich i oszczędnych rozwiązań w celu uniknięcia lub ograniczenia potencjalnych negatywnych skutków zmian klimatycznych dotykających ludzi

Skutki zmian klimatycznych są widoczne w kolorze sierści lisa polarnego.

i ekosystemy. Zmniejszanie podatności i wzmacnianie zdolności do regeneracji to wspólny i pilny priorytet dla wszystkich krajów, regionów, przedsiębiorstw i interesariuszy w Unii Europejskiej.

Brak informacji i wiedzy

Twórcy polityki i społeczeństwo potrzebują informacji. Główne wyzwanie będzie polegało na lepszym zrozumieniu naukowych aspektów zmian klimatycznych i ich wpływu na skalę regionalną tak, aby móc opracować i przedsięwziąć optymalne rozwiązania adaptacyjne. Obecnie nie mamy wystarczającej wiedzy, aby wdrożyć strategiczne i skoordynowane działania na szczeblu unijnym lub krajowym, a co dopiero na szczeblu regionalnym i lokalnym.

Głównym priorytetem jest zwiększenie naszej wiedzy. Niektóre kraje opracowują lub już ukończyły krajowe oceny podatności na zmiany i/lub krajowe plany adaptacji (np. Dania, Finlandia, Francja, Portugalia, Hiszpania, Szwecja, Niderlandy i Zjednoczone Królestwo). Niemniej jednak musimy przeprowadzić więcej ocen podatności i zdolności adaptacji dla kluczowych sektorów gospodarki i tematów dotyczących środowiska oraz wykorzystać odpowiednie narzędzia analityczne, takie jak planowanie przestrzenne. Więcej rzetelnych badań i skoordynowanych analiz umożliwi stworzenie podstawowych baz danych i modeli. Na przykład regionalne prognozowanie wsteczne warunków klimatycznych w Europie

pozwoли połączyć ulepszone modele hydrologiczne ze zmianami klimatycznymi. Tylko w ten sposób możemy sobie zadać kluczowe pytania, jak np. to, czy brak wody w regionie wynika ze skąpych opadów czy też słabego systemu zarządzania.

Ekonomiczne koszty zmian klimatycznych (tzn. koszty „braku działania”) mają coraz większy wpływ na kształt debaty politycznej. Jest to ważne, aby móc opracować odpowiednie strategie adaptacyjne, będące sposobem na złagodzenie szkód lub wykorzystanie szans związanych ze zmianami klimatycznymi. Koszty ekonomiczne stanowią wspólne dane, które można mierzyć i monitorować dla poszczególnych sektorów. Ponadto mogą one pomóc zidentyfikować problematyczne obszary. Istnieje także potrzeba włączenia perspektywy ekonomicznej do europejskich i krajowych polityk adaptacyjnych w celu uzupełnienia naszej wiedzy na temat skutków zmian klimatycznych. Dostępnych jest bardzo mało ilościowych informacji na temat kosztów adaptacji. Konieczne jest podjęcie pilnych działań na rzecz stworzenia bazy danych, która ułatwi

Transport lotniczy to jeden z najszybciej rozwijających się źródeł zanieczyszczeń i emisji związków węgla.

przeprowadzenie opartego na informacjach, oszczędnego i równomiernego procesu adaptacji w Europie.

Należy udokumentować i rozpowszechnić dobre praktyki w dziedzinie wstępnych działań adaptacyjnych, w szczególności tych dotyczących bieżących ekstremalnych zjawisk atmosferycznych. Europejska Agencja Środowiska (EEA) utworzyła bazę danych na temat działań państw członkowskich w sektorze wodnym. Ważne jest, aby baza była regularnie aktualizowana przez odpowiednie organizacje krajowe i rozszerzona na nowe państwa członkowskie i inne sektory. Bezcenne informacje są dostępne także w ramach innych międzynarodowych sieci, np. Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu. IPCC także dysponuje licznymi informacjami na temat podatności na zmiany i adaptacji, niemniej jednak te dane powinny być dostępne dla szerszego grona odbiorców.

Wyniki osiągnięte w ramach programów badawczych często nie były przekazywane politykom i innym interesariuszom w zrozumiałej formie. Istnieje kilka dobrych przykładów, takich jak ESPACE (*European Spatial Planning: Adapting to Climate Events - Europejskie planowanie przestrzenne: dostosowanie do zjawisk klimatycznych*) oraz BRANCH (*Biodiversity Requires Adaptation in North West Europe under a Changing Climate - W obliczu zmian klimatu bioróżnorodność wymaga adaptacji w północno-*

zachodniej Europie) czy też projekty w ramach wspólnotowego programu INTERREG. Jednak ogólnie rzecz biorąc, istnieje pilna potrzeba wdrażania projektów, które zapewnią wsparcie i narzędzia do tworzenia polityki oraz które pomogą zbudować skuteczne sieci międzynarodowe i terytorialne.

Kontekst polityczny i perspektywy

Zielona księga Komisji w sprawie adaptacji do zmian klimatycznych (2007)² wyznacza ramy działań. Należy przeprowadzić proces konsultacji, aby mieć pewność, że Europa ma zintegrowane podejście w ramach mechanizmów bezpośredniego finansowania (np. w dziedzinie rolnictwa, spójności, solidarności i instrumentów LIFE+), istniejących przepisów i nowych inicjatyw politycznych. Zielona księga w sprawie adaptacji rozpoczęła polityczny proces adaptacji w UE, który będzie dalej wspierany i rozwijany przez Europejski Zespół Doradczy ds. Dostosowania do Zmian Klimatycznych. Przygotowywana będzie także biała księga w sprawie adaptacji, której publikacja jest planowana na koniec 2008 roku. Ponadto inne polityki sektorowe, takie jak dyrektywa w sprawie powodzi (wspólne stanowisko Rady i Parlamentu Europejskiego z 2007 roku) oraz Komunikat w sprawie niedoboru wody i susz przyjęty przez Komisję Europejską (lipiec 2007) tworzą bardzo przydatne i uzupełniające ramy polityczne, które bezpośrednio dotyczą problemu wpływu zmian klimatycznych. Przygotowywany jest także komunikat na temat wpływu zmian klimatycznych na zdrowie ludzi.

Na szczeblu terytorialnym i regionalnym kwestii dostosowania się do zmian klimatycznych poświęca się coraz więcej uwagi. W maju 2007 roku, podczas nieformalnej konferencji w Lipsku, ministrowie odpowiedzialni za planowanie przestrzenne w państwach członkowskich UE uzgodnili „Agendę terytorialną UE”. W listopadzie 2007 roku przyjęto „Plan działania w sprawie spójności terytorialnej”, w którym zmiany klimatyczne stanowią kluczowy temat. W tym kontekście Komisja Europejska pracuje nad zieloną księgą w sprawie spójności terytorialnej na rok 2008. Inne polityki obejmujące wymiar terytorialny to Dyrektywa w sprawie strategii morskiej, niebieska księga polityki morskiej oraz Dyrektywa Inspire w sprawie dostarczania danych przestrzennych.

Mając na uwadze powyższe działania Unia Europejska musi dostosować swoją strukturę zarządzania, aby poradzić sobie ze złożonym charakterem procesu adaptacji. Porażka w tej dziedzinie może zniweczyć wszelkie wysiłki na rzecz dostosowania się do zmian. Tę konkluzję jasno widać na przykładzie projektu ESPACE, który dostarcza konkretnych wskazówek w sprawie zarządzania zasobami wodnymi dla polityków zajmujących się zarządzaniem skutkami zmian klimatycznych w planowaniu przestrzennym. Projekt zakłada, że dostosowanie do skutków zmian klimatycznych będzie kluczowym celem planowania przestrzennego, wykraczającym daleko poza ramy normalnego procesu planowania. Takie działanie służy zrozumieniu ryzyka związanego z klimatem oraz promowaniu „liderów adaptacji”.

Tego rodzaju projekty powinny zostać rozszerzone na inne kluczowe regiony i problemy, np. kwestię susz i niedoboru wody na południu Europy i w regionie Morza Śródziemnego.

Pierwszym krokiem jest opracowanie i włączenie działań w sprawie zmian klimatycznych do istniejących strategii i polityk. Na przykład, aby zwiększyć dostępność wody, poprawić jej jakość i ograniczyć skutki powodzi, podstawą dla działań jest Ramowa Dyrektywa Wodna, która zakłada stopniowe i cykliczne podejście. Ważne jest, aby państwa członkowskie UE omówiły, w jaki sposób włączyć zmiany klimatu do planów zarządzania dorzecziami już w pierwszym cyklu prac rozpoczynającym się w 2009 roku. Należy połączyć te działania z planowaniem przestrzennym, jako że niezbędne jest aktywne zaangażowanie interesariuszy tak, aby proces adaptacji był akceptowany i zakończył się sukcesem. Ważnymi interesariuszami są władze terytorialne i lokalne, przedsiębiorstwa i obywatele. W szczególności osoby zajmujące się planowaniem przestrzennym powinny pracować według podobnych zasad, aby zagwarantować włączenie kwestii zmian klimatycznych do swoich działań. Jest to ważne, ponieważ planiści mają do czynienia z różnymi poziomami planowania, a zatem mogą przeprowadzić ocenę zdolności adaptacyjnych.

Tworzenie i wdrażanie działań dostosowawczych to stosunkowo nowy temat.

Rozwój i wdrożenie inicjatyw dostosowawczych to stosunkowo nowy problem. Kwestie dotyczące szerokiego wpływu zmian klimatu na środowisko naturalne i stworzone przez człowieka, widocznego we wszystkich sektorach i regionach, są w niewystarczającym stopniu włączone do działań w innych obszarach sektorowych (np. w dziedzinie zarządzania glebami i ekosystemami). Aby zagwarantować skuteczne i zintegrowane inicjatywy polityczne, należy stworzyć wspomniane powiązania. Działania powinny się opierać przede wszystkim na udoskonalonych scenariuszach klimatycznych na szczeblu lokalnym, lepszym wykorzystaniu dobrych praktyk poprzez wymianę informacji, udziale w równym stopniu sektora publicznego i prywatnego oraz zapewnieniu spójności rozwiązań dostosowawczych i innych celów politycznych. W kwestii adaptacji Europa musi zacząć działać natychmiast i wspólnie, w podobny sposób jak w przypadku łagodzenia skutków zmian. Nasze inicjatywy powinny być zrównoważone, spójne i zintegrowane ze strategiami łagodzenia skutków zmian. Wszystkie warstwy społeczeństwa powinny się włączyć w ten proces, a nowe ramy działania powinny zapewnić ich zaangażowanie i wyniki.

Ewentualne uwagi można kierować pod adres:
information.centre@eea.europa.eu

(2) Zielona Księga Komisji dla Rady, Parlamentu Europejskiego, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów – „Adaptacja do zmian klimatycznych w Europie – warianty działań na szczeblu UE” (COM(2007) 354).

Regiony pracują razem na rzecz zrównoważonego rozwoju

Flora Dewar i Julie Verré¹

Sieć na rzecz Bardziej Ekologicznych Programów Rozwoju Regionalnego ("Greening Regional Development Programmes" (GRDP)) opracowała produkty ułatwiające władzom publicznym włączenie kwestii środowiskowych do polityk rozwoju lokalnego i regionalnego.

Uczestnicy seminarium w Exeterze (Anglia) w 2006 roku.

Każdego roku na rozwój regionów Europy wydawane są setki miliardów euro. Wspomniane środki stanowią ogromny potencjał rozwoju regionów w sposób, który chroni i poprawia środowisko. Niemniej jednak wiele władz nie potrafi sobie poradzić z tą kwestią.

Właśnie aby wyzwolić ten potencjał, w 2004 roku utworzono Sieć na rzecz Bardziej Ekologicznych Programów Rozwoju Regionalnego ("Greening Regional Development Programmes" (GRDP)). Partnerzy GRDP chcą promować bardziej skuteczne programy regionalne, które gwarantują ludności lokalnej zrównoważone wyniki.

W ramach partnerstwa przez 3 lata pracowano nad produktami, które pomogą organom administracji

publicznej w całej Europie nadać większe znaczenie kwestiom środowiskowym, realizowanym – obok bardziej tradycyjnych, gospodarczo-społecznych celów – w ramach finansowanych przez UE programów rozwoju na lata 2007-2013.

Początki projektu GRDP

Projekt GRDP był ogólnoeuropejską siecią finansowaną przez unijny program INTERREG IIIC. Inicjatywa narodziła się w wyniku dyskusji pomiędzy partnerami z Włoch, Austrii, Hiszpanii, Malty, Anglii i Walii. Strony rozmawiały na temat doświadczeń w dziedzinie włączania kwestii środowiskowych do programów regionalnych finansowanych przez unijne fundusze strukturalne.

Mimo że unijne przepisy UE w sprawie wykorzystania

(1) Odpowiednio: Specjalista ds. stosunków zewnętrznych i kierownik projektu GRDP Environment Agency for England and Wales, Manley House, Kestrel Way, Sowton Industrial Estate, Exeter EX2 7LQ, UK. www.envisionsw.org

funduszy strukturalnych mówią, że ochrona środowiska i zrównoważony rozwój powinny stanowić główny nurt programów rozwoju, wiele regionów nie wdraża tej zasady w praktyce. Projekt GRPD został stworzony, aby pomóc wspomnianym obszarom.

W inicjatywie wzięło udział 39 partnerów. Grupa była bardzo zróżnicowana; partnerami były władze lokalne, regionalne i krajowe, władze środowiskowe, agencje rozwojowe oraz instytuty badawcze z ośmiu państw członkowskich UE. Projekt opierał się na założeniu, że partnerzy chcą się uczyć od siebie nawzajem i stworzyć wspólne, europejskie podejście na rzecz włączenia kwestii środowiskowych do regionalnych programów rozwoju.

Wspomniane włączenie oznacza traktowanie ochrony środowiska jako równorzędnego komponentu, mającego takie samo znaczenie jak kwestie społeczne i gospodarcze na każdym etapie rozwijania i wdrażania programu regionalnego. Aby osiągnąć ten cel, partnerstwo nawiązało intensywną współpracę z kluczowymi instytucjami i sieciami w całej UE, takimi jak Europejska sieć władz odpowiedzialnych za środowisko.

Efekt prac GRDP

Na początku projektu przeprowadzono szczegółowe audyty w regionach partnerskich w celu wyróżnienia dobrych praktyk i praktycznych rozwiązań w zakresie włączania kwestii środowiskowych do programów rozwoju regionalnego. Audyt pozwolił także przedstawić studia przypadku, które pokazują, w jaki sposób z powodzeniem włączono środowisko do działań w ramach funduszy strukturalnych i innych programów rozwoju. Na tej podstawie partnerzy GRDP określili cztery tematy robocze – następnie zorganizowano cztery warsztaty techniczne. Po warsztatach przygotowano publikacje na różne tematy związane z włączaniem kwestii środowiskowych do działań.

W 2006 roku w ramach projektu GRDP powstał podręcznik, który został bardzo pozytywnie przyjęty w Unii Europejskiej: Podręcznik do strategicznych ocen oddziaływania na środowisko (Strategic Environment Assessment (SEA)) dla polityki spójności na lata 2007-2013 (patrz ramka 1).

Karta i zestaw narzędzi

Najnowsze publikacje podsumowują główne wnioski partnerstwa GRDP. Są nimi Karta GRDP oraz zestaw narzędzi zatytułowany „Ponad wymagania: jak regiony mogą pomóc w budowaniu zrównoważonej Europy”.

Karta GRDP jest skierowana do wszystkich europejskich organizacji publicznych. Jest to zwięzły zbiór głównych zasad dotyczących włączenia kwestii środowiskowych do programów rozwoju regionalnego. Sygnatariusze Karty zobowiązują się „pracować na rzecz bardziej zrównoważonych programów rozwoju regionalnego, działać w ramach partnerstwa i wspierać projekty na rzecz ochrony środowiska”.

Zestaw narzędzi GRDP, wraz z dołączoną płytą CD-ROM zawierającą studia przypadku, ma na celu wsparcie instytucji sektora publicznego przy włączaniu kwestii ekologicznych i środowiskowych do prac na rzecz rozwoju regionalnego. Zestaw obejmuje arkusze informacyjne, instrukcje i przykłady dobrych praktyk na tematy nieodłącznie związane z uwzględnianiem przepisów dotyczących środowiska. Opisane narzędzie, dostępne w siedmiu językach, dostarcza praktycznych wskazówek ukazujących, jak ekologiczne programy i projekty mogą się przyczynić do zwiększenia wydajności i oszczędności. W całej Europie zorganizowano warsztaty informacyjne dotyczące kluczowych elementów zestawu narzędzi. Są nimi: „Środowisko motorem rozwoju gospodarczego”, „Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko”, „Partnerstwo jako narzędzie na rzecz bardziej ekologicznych programów rozwoju regionalnego” i „Ekologizacja projektów”.

Podręcznik do strategicznych ocen oddziaływania na środowisko (SOOŚ) dla polityki spójności na lata 2007-2013

„Podręcznik do strategicznych ocen oddziaływania na środowisko (Strategic Environment Assessment (SEA)) dla polityki spójności na lata 2007-2013” dostarcza informacji, materiałów i wskazówek proceduralnych dla osób, które zajmują się SOOŚ na potrzeby dokumentów programowych polityki spójności. Podręcznik umieszczono na stronie internetowej DG UE ds. Polityki Regionalnej wraz z innymi dokumentami pomocniczymi Komisji Europejskiej w celu wsparcia wszystkich podmiotów zaangażowanych we wdrożenie europejskich inicjatyw strukturalnych. Narzędzie może być wykorzystywane na szeroką skalę dzięki partnerom, którzy przetłumaczyli tekst na język litewski, grecki, włoski, portugalski, polski i rumuński. Ponadto wiele władz z różnych państw członkowskich wykorzystowało metodologię SOOŚ GRDP w nowych programach operacyjnych na lata 2007-2013. Na przykład w Grecji zgodnie z tym sposobem pracy przeprowadzono z powodzeniem trzy SOOŚ w różnych regionach.

Podręcznik jest dostępny na poniższej stronie internetowej:
http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/working/doc/sea_handbook_final_foreword.pdf

10 wskazówek z zestawu GRDP – jak stworzyć bardziej ekologiczne regiony?

- 1) Zadbać, aby cele środowiskowe były włączone do wszystkich priorytetów i działań programowych oraz aby były brane pod uwagę na wszystkich etapach programu.
- 2) Uznać, że ekologiczne projekty pozwalają oszczędzić pieniądze i stworzyć szanse społeczno-gospodarcze oraz stymulować innowacje.
- 3) Przyjąć bardziej zrównoważone podejście w rolniczych i wiejskich programach rozwoju.
- 4) Stosować zintegrowany system zarządzania obszarami miejskimi w naszych miastach i uznać, że regeneracja środowiska jest motorem zrównoważonej gospodarki lokalnej.
- 5) Uznać, że SOOŚ wzmacnia proces planowania rozwoju regionalnego i zapewnia bardziej zrównoważone podejście do rozwoju.
- 6) Wspierać pracę w ramach partnerstwa w dziedzinie kształtowania polityki, tworzenia programów i wdrażania projektów, która jest kluczem do sukcesu programów.
- 7) Promować zaangażowanie partnerów środowiskowych, w tym władz odpowiedzialnych za środowisko, organizacji pozarządowych i innych.
- 8) Wykorzystać sieci w celu zwiększenia możliwości instytucji w zakresie tworzenia europejskich, krajowych i międzyregionalnych strategii, polityk, planów i programów.
- 9) Pracować na rzecz włączania kwestii środowiskowych przy tworzeniu, wdrażaniu i monitorowaniu wszystkich projektów.
- 10) Promować i rozpowszechniać na szeroką skalę informacje na temat udanych projektów środowiskowych w celu zwiększania motywacji i zaangażowania wśród przyszłych partnerów i beneficjentów projektów.

Zalety współpracy z innymi europejskimi regionami

Projekt INTERREG IIC osiągnął sukces dzięki silnemu partnerstwu z UE oraz znaczącemu wsparciu ze strony międzynarodowego zespołu projektowego pracującego w Exeter, w Agencji ds. Środowiska Anglii i Walii. Zakres i liczba partnerstw pozwoliły wyróżnić najlepsze praktyki w UE i omówić wspólne problemy. Współpraca umożliwiła także „nadanie większej wagi” przesłaniom politycznym. Partnerstwo mogło wykorzystać swoje wpływy na poziomie strategicznym i promować świadomość na temat konieczności włączenia kwestii środowiskowych do programów.

Produkty i działania projektu wspierały niektórych partnerów w wysiłkach na rzecz uzyskania większej wiarygodności i uznania dla prac na rzecz ekologizacji rozwoju regionalnego.

Dzięki optymalnej dostępności dokumentów GRDP i sieci GRDP partnerzy i władze mogą wpływać na programy rozwoju regionalnego w czasie, w którym kwestiom środowiskowym poświęca się więcej uwagi, w szczególności w kontekście debaty na temat zmian klimatycznych.

Aby uzyskać więcej informacji i pobrać podręcznik, zestaw narzędzi i studia przypadku GRDP:
www.grdp.org

ZJEDNOCZONE KRÓLESTWO

Lokalna energia odnawialna w Dyfi Valley, Walia

Koszt całkowity: € 675 000
Wkład UE: € 227 000

„W dobie rosnącego sprzeciwu wobec wielkich, komercyjnych farm wiatrowych w środkowej Walii niniejszy projekt zakładał pomoc dla lokalnej ludności w tworzeniu kilku własnych, małych systemów energii odnawialnej. Celem inicjatywy miało być lepsze zrozumienie i wsparcie dla energii odnawialnej, maksymalizując jednocześnie korzyści z niej płynące na szczeblu lokalnym. Przy wsparciu Rady Hrabstwa Powys, walijskiego rządu oraz Dulas Ltd. 16 projektów otrzymało granty oraz niezbędny czas na rozwinięcie działalności. Jednym z beneficjentów był rolnik posiadający elektrownię wodną o mocy 100 kW. Utworzono spółdzielnię „Bro Dyfi Community Renewables”. Po zainstalowaniu pierwszej turbiny wiatrowej (75 kW) ustawiono kolejną (500 kW). „Ecodyfi”, instytucja zarządzająca programem, przekształciła się w przedsiębiorstwo społeczne wspierające zrównoważoną rewitalizację środowiska w Dyfi Valley”.

Andy Rowland, Kierownik / Trefnydd, ecodyfi
andy.rowland@ecodyfi.org.uk
www.ecodyfi.org.uk

AUSTRIA

„Energievision Murau”: 100% energii ze źródeł odnawialnych do 2015 roku

Koszt całkowity: € 200 000
Wkład UE: € 100 000

Projekt „Energievision Murau” w Styrii opiera się na podejściu oddolnym, zakładającym udział wszystkich regionalnych interesariuszy w dziedzinie energii, w tym konsumentów. W ramach projektu zorganizowano regionalne konferencje poświęcone energii, w których każdy mógł wziąć udział. Uczestnicy reprezentowali wszystkie sektory społeczeństwa (planistów, instalatorów, MŚP, dostawców i dystrybutorów energii, podmioty zajmujące się ogrzewaniem biomasą, leśników i rolników, przedstawicieli władz lokalnych oraz innych władz publicznych...) i wspólnie opracowywali cele, strategię oraz projekty. Kilka grup roboczych zaplanowało działania pilotażowe i projekty inwestycyjne (np. w sprawie biomasy, energii słonecznej, ekologicznej elektryczności i efektywności energetycznej). Od 2002 roku udział źródeł odnawialnych w sektorze grzewczym zwiększył się z 47% do 56%, a produkcja zielonej energii elektrycznej odpowiada 120% zapotrzebowania. Projekt przyczynił się do utworzenia wielu miejsc pracy i zwiększył przychody w regionie”.

Josef Bärnthaler,
Energieagentur Judenburg-Knittelfeld-Murau
josef.baernthaler@eao.at

GRECJA

Eksploracja pól geotermalnych w Zatoce Salonickiej

Koszt całkowity: € 75 600
Wkład UE: € 37 800

„Geotermalny potencjał regionu położonego na wschód od Salonik był już znany w epoce grecko-rzymskiej. Niemniej jednak w czasach nowożytnych źródło to nigdy nie było eksploatowane. W ramach projektu SEIPLED opracowano plan zakładający wykorzystanie pól geotermalnych jako narzędzia lokalnego rozwoju gospodarczego. Z powodzeniem użyto energii geotermalnej do grzania budynków publicznych, podgrzewania gleby w uprawach otwartych i szklarniowych oraz w rekreacyjnych ośrodkach SPA. Zainaugurowano projekt pilotażowy, który ma na celu ogrzanie basenu olimpijskiego w mieście Thermi energią geotermalną. Projekt pilotażowy umożliwi oszczędności rzędu 200 toe (ton ekwiwalentu ropy naftowej)/rok, ograniczenie emisji CO₂ o 420 ton/rok oraz stworzy miejsca pracy i rekreacji dla społeczności lokalnej”.

Kostas Konstantinou,
Dyrektor Techniczny Regionalnej Agencji ds. Energii
w Centralnej Macedonii (REACM), ANATOLIKI S.A.
reacm@anatoliki.gr

URBACT

SUDEST – zrównoważony rozwój miast nadmorskich

Koszt całkowity: € 296 000
Wkład UE: € 150 000

„Międzynarodowe partnerstwo SUDEST zajmowało się od października 2005 do lipca 2007 roku wyróżnianiem dobrych praktyk umożliwiających zrównoważony rozwój miast nadmorskich. W działaniach wzięło udział wiele podmiotów, które analizowały wszystkie kwestie związane z tym tematem – od zarządzania portami po rozwój dzielnic portowych i ich okolic. Oprócz Neapolu, lidera projektu, SUDEST skupił cztery miasta z UE oraz 2 miasta z krajów trzecich, władze portowe, towarzystwo zajmujące się rewitalizacją miast oraz cztery uniwersytety. Końcowe sprawozdanie z projektu, które zawiera podsumowanie wykonanych prac, jest także przydatnym narzędziem ukazującym miastom nadmorskim możliwości zrównoważonego rozwoju”.

Gaetano Mollura, Koordynator projektu w ramach programu URBACT, Gmina Neapolu, Włochy
urban@comune.napoli.it
www.urbact.eu/sudest

Polski Program Operacyjny „Infrastruktura i Środowisko 2007-2013”

Zwiększanie atrakcyjności Polski i jej regionów

Jarosław Orlński, Zastępca dyrektora, Departament Koordynacji Programów Infrastrukturalnych, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Polska

Polski Program Operacyjny „Infrastruktura i Środowisko 2007-2013” jest największym instrumentem unijnej polityki spójności w historii. Program nie tylko pochłania znaczącą część środków przyznanych Polsce z Funduszu Spójności (ponad 22 miliardy euro), lecz obejmuje także dodatkowe, istotne fundusze z EFRR (5,7 mld euro).

Ponad 66% funduszy dostępnych w ramach Programu Operacyjnego (PO) przeznaczono na osiągnięcie celów tak zwanej „strategii lizbońskiej” na rzecz wzrostu i zatrudnienia. Największa część pozostałych środków jest wydawana na działania środowiskowe. Tak duża koncentracja nakładów oznacza, że program będzie miał ogromny wpływ nie tylko na Polskę, ale także na całą Europę.

Program przyczyni się do inwestycji w infrastrukturę w 6 sektorach: środowiska, transportu, energii, szkolnictwa wyższego, kultury i zdrowia. Głównym celem jest *„poprawa atrakcyjności inwestycyjnej Polski i jej regionów poprzez rozwój infrastruktury technicznej przy równoczesnej ochronie i poprawie stanu środowiska, zdrowia, zachowaniu tożsamości kulturowej i rozwijaniu spójności terytorialnej”*.

Mimo że zakres prac w ramach Programu jest szeroki, nie brakuje konkretnych działań: wszystkie priorytety mają jasno określone cele i skupiają się na inicjatywach o największej wartości dodanej. Ponadto działania się uzupełniają, jako że mają one wspólny cel ekonomiczny: poprawę atrakcyjności inwestycyjnej. Niemniej jednak ten wspólny cel wymaga całościowego podejścia, jako że sama rozbudowa infrastruktury transportowej nie wystarczy, jeśli równocześnie nie będą się rozwijać infrastruktura środowiskowa i system dostaw energii. Zakładając, że wzrost gospodarczy powinien być zrównoważony, kwestie dotyczące środowiska powinny być jednym z horyzontalnych celów PO od samego początku.

Jak opisano w części Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2007-2013 dotyczącej

strategii, zasada zrównoważonego rozwoju będzie wdrażana poprzez wsparcie inwestycji pośrednio i bezpośrednio powiązanych z ochroną środowiska:

- inicjatywy bezpośrednio związane ze środowiskiem obejmują projekty dotyczące odpadów i gospodarki wodno-ściekowej oraz rekultywacji wysypisk; poprawy bezpieczeństwa ekologicznego; dostosowania polskich przedsiębiorstw do wymogów ochrony środowiska i wprowadzenia zachęt finansowych dla działań wykraczających poza wymogi; ochronę bioróżnorodności i terenów chronionych; promowanie postaw społecznych przyczyniających się do ochrony środowiska, itd.
- inicjatywy pośrednio związane z ochroną środowiska będą obejmowały działania i projekty wspierające ekologiczne środki transportu, np. transport kolejowy, morski, transport miejski w aglomeracjach miejskich, rozwój transportu multimodalnego, transport wodny śródlądowy oraz inteligentne systemy transportu. Jednemu z priorytetów, dotyczącemu w pełni transportu przyjaznego środowisku, przyznano 7,6 miliardów euro z Funduszu Spójności. Jeśli chodzi o sektor energii planowane są projekty, które poprawią i ograniczą konsumpcję energii, oraz projekty dotyczące odnawialnych źródeł energii.

Równocześnie w ramach różnych priorytetów, na poszczególnych etapach przygotowania, oceny i wdrożenia projektu, w sposób horyzontalny będą uwzględniane tematy takie jak racjonalna konsumpcja energii, efektywność energetyczna, energia ze źródeł odnawialnych, działania na rzecz ograniczania strat i kompensacji energii oraz promowanie rozwiązań niskoemisyjnych.

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2007-2013 przyczyni się do wdrożenia celów określonych w politykach wspólnotowych oraz w krajowych strategiach i politykach dotyczących ochrony środowiska w Polsce. Realizacja PO umożliwi lepsze wdrożenie „zasady rozdziału”, zakładającej oddzielenie zależności wysokości poziomów emisji lub zapotrzebowania na energię od rozwoju gospodarczego.

Instalacja pomp głębinowych w nowej stacji uzdatniania wody w Dobrzycy (Polska).

Ponadto program umożliwi Polsce dalsze osiągnięcie celów dotyczących emisji gazów cieplarnianych ustanowionych przez Unię Europejską w 2007 roku. Działania będą polegały na wsparciu inicjatyw służących poprawie wydajności sektora energii, promowaniu energii odnawialnych, inwestowaniu w systemy zrównoważonego transportu oraz – w razie potrzeby – badaniu wpływu poszczególnych działań na ograniczenie emisji.

Więcej informacji:

<http://www.pois.gov.pl>

Region East of England liderem w dziedzinie zrównoważonego rozwoju i energii odnawialnej

Na dobrej drodze w kierunku gospodarki niskoemisyjnej

Region East of England jest jednym z niewielu obszarów w Europie, który zrealizuje nowe i ambitne cele UE w zakresie ograniczania emisji dwutlenku węgla ustanowione przez Komisję Europejską w niedawnym pakiecie propozycji w sprawie zwalczania zmian klimatu i promowania energii odnawialnej. Jest to także jedyny region, który opracował gotowy, dofinansowywany przez EFRR kwotą 110 milionów euro „program niskoemisyjny” umożliwiający ograniczenie emisji CO₂ i zwiększenie wzrostu gospodarczego.

Komisarz Danuta Hübner zwiedza plac budowy OrbisEnergy w styczniu 2008 roku.

„To jest wzorcowa inicjatywa”, powiedział Richard Eblis, Przewodniczący Agencji Rozwoju regionu East of England (EEDA), oprowadzając w styczniu tego roku grupę gości – wśród których była komisarz Danuta Hübner – po miejscu budowy budynku OrbisEnergy. Projekt uzyskał dofinansowanie z programu Cel 2 EFRR w wysokości 3,6 miliona euro. OrbisEnergy, idealnie umiejscowiony w Ness Point w Lowestoft, w położonym najbardziej na wschód krańcu Wielkiej Brytanii, będzie głównym ośrodkiem odnawialnej energii wiatrowej, falowania i pływów morskich w regionie East of England. Z pięciokondygnacyjnego budynku, wzniesionego na podporach w odległości zaledwie 30 metrów od brzegu, rozciąga się rozległy widok na morze. Specjalna, wentylowana elewacja chroni OrbisEnergy z jednej strony przed złą pogodą, a z drugiej strony osłania osoby w nim pracujące przed mocnym, nadmorskim słońcem. System ogrzewania energią słoneczną ogranicza skutki rocznej fluktuacji temperatury i sprawia, że betonowy budynek jest efektywny energetycznie i samoregulujący.

Energia pochodzi z kotła na biomasę spalającego wióry drewniane pozyskiwane z okolicznych terenów. Budynek OrbisEnergy zostanie otwarty latem 2008 roku – będzie mieścił wygodne biura, salę posiedzeń oraz wyposażenie konferencyjne dla ponad 30 małych i średnich przedsiębiorstw działających w szybko rozwijającym się sektorze energii odnawialnej. „OrbisEnergy stanie się katalizatorem zmian i odegra znaczącą rolę w rewitalizacji regionów Lowestoft i Great Yarmouth”, stwierdziła Lisa Davidson, rzeczniczka EEDA.

Brytyjski lider w dziedzinie energii odnawialnej

Region East of England jest liderem w dziedzinie przybrzeżnej energetyki wiatrowej w Zjednoczonym Królestwie. Obszar leży pomiędzy Greater Wash i Thames Estuary – dwoma regionami o dużym potencjale rozwoju przybrzeżnych farm wiatrowych. W ciągu najbliższych 8 lat planowane jest wykorzy-

Ustawianie przybrzeżnej turbiny wiatrowej.

stanie 6 GW energii wiatrowej. Porty w Lowestoft i Great Yarmouth są głównymi ośrodkami tej inicjatywy. Oba porty były wykorzystywane w czasie budowy przybrzeżnej farmy wiatrowej Scroby Sands, jednej z pierwszych komercyjnych inicjatyw tego typu w Zjednoczonym Królestwie. Scroby Sands wytwarza energię zaspokajającą potrzeby 36 000 gospodarstw i pozwala zaoszczędzić 65 000 ton emisji dwutlenku węgla.

Region ten może być także postrzegany jako „zaplecze gazowe” Wielkiej Brytanii: z Lowestoft i Great Yarmouth od 40 lat eksploatowane są złoża gazowe na południowym Morzu Północnym. „Umiejętności i wiedza nabyte przy wydobyciu gazu mogą być bezpośrednio wykorzystane przy pracy nad przybrzeżną energią wiatrową. Niektóre regionalne firmy działające w branży przybrzeżnego wydobycia ropy naftowej i gazu z powodzeniem rozszerzyły swoją działalność także na energetykę wiatrową”, wyjaśnił Richard Eblis, przewodniczący EEDA.

Region, który w skali kraju wytwarza największy odsetek energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych, zobowiązał się dostarczać do 2010 roku 14% elektryczności z energii odnawialnej. Wstępne plany regionu East of England zakładają 44% udziału energii odnawialnej do 2020 roku – jest to cel znacznie bardziej ambitny niż przewidywany plan krajowy. Z 371 MW energii planowanych dla regionu w ramach projektów przybrzeżnej energii wiatrowej do 2010 roku, 288 MW już jest wytwarzanych lub zaakceptowanych.

Zastanawiając się nad działaniami na przyszłość stwierdzono, że jedną czwartą zapotrzebowania na energię elektryczną w Zjednoczonym Królestwie można zaspokoić dzięki energii fal i pływów morskich. Oba te rozwiązania są nadal na bardzo początkowym etapie rozwoju. W regionie East of England inwestuje się więcej środków w badania i rozwój niż w innych częściach Wielkiej Brytanii i w większości obszarów Europy. To oznacza, że region będzie także w stanie udzielić wsparcia nowopowstającemu sektorowi „odnawialnej energii morskiej”.

3 pytania do Davida Morralla

Dyrektora ds. międzynarodowych i europejskich w Agencji Rozwoju regionu East of England (EEDA)

- **Większość regionów Europy nie przywiązuje tak dużej wagi do gospodarki niskoemisyjnej. Co zmotywowało East of England do działania?**

Wspieranie tej inicjatywy ma niezwykle istotne podłoże gospodarcze. Nasz region cechuje bardzo sprawnie działający i rozwijający się sektor przedsiębiorstw zajmujących się energią odnawialną i technologiami środowiskowymi. Firmy te są liderem w dziedzinie rozwijania nowych technologii. Bardzo ważne jest, żebyśmy wykorzystali ich wiedzę jako podstawę gospodarki regionu. Ponadto obszar East of England jest nisko położony i – co za tym idzie – szczególnie narażony na skutki zmian klimatycznych. Dlatego też w dłuższej perspektywie musimy osiągać wzrost gospodarczy w sposób zrównoważony.

- **Był Pan dyrektorem ds. europejskich inicjatywy GO-East, instytucji zarządzającej programem regionu East of England w ramach Celu 2 na lata 2000-2006. Obecnie dołączył Pan do EEDA, aby pracować nad nowym Programem Konkurencyjności 2007-2013. Co łączy oba programy w kwestii gospodarki niskoemisyjnej?**

Program w ramach Celu 2 był tworzony w 1999 roku. Od tego czasu klimat znacząco się zmienił pod każdym względem. Oczywiście gdybyśmy wtedy zaproponowali projekt skupiający się na gospodarce niskoemisyjnej, jestem pewien, że poparcie dla działań byłoby niewielkie. Później dostrzegliśmy znaczenie tego tematu dla regionu East of England – dlatego też poprzez program Celu 2 inwestowaliśmy w projekty takie jak OrbisEnergy oraz pracowaliśmy na rzecz uczynienia zrównoważonego rozwoju istotnym elementem programu. I tak rozpoczynamy nasz nowy Program Konkurencyjności EFRR na rzecz gospodarki niskoemisyjnej 2007-2013, mając solidne podstawy, które są w dużej mierze zgodne z celami z Lizbony określonymi dla nowego okresu programowania UE.

- **East of England, położony niedaleko Londynu, to dynamiczny region, który według prognoz będzie się intensywnie rozwijał do 2021 roku. Czy jest możliwe pogodzenie tego silnego wzrostu z założeniami gospodarki niskoemisyjnej?**

Obie kwestie idą ze sobą w parze. Znaczący wzrost niesie ze sobą specyficzne wyzwania i szanse dla gospodarki. Przy pomocy nowego programu chcemy z jednej strony zapewnić zrównoważony wzrost, a z drugiej strony maksymalnie wykorzystać możliwości ekonomiczne. Chcemy także pełnić rolę lidera w procesie kształtowania polityki w tej kwestii. Będę dążył do tego, abyśmy się podzieliли wiedzą i doświadczeniem zdobytym podczas prac nad nowym programem z innymi regionami i partnerami w całej Europie.

Wypracowanie konsensusu

W regionie East of England, cieszącym się kwitnącą gospodarką wynikającą po części z silnych związków z Londynem, mieszka 5,5 miliona ludzi. Obszar przygotowuje się na jeszcze większy wzrost gospodarczy w okresie do 2021 roku. Powstanie 500 000 nowych domów, 450 000 miejsc pracy, a liczba ludności zwiększy się do sześciu milionów. Pod względem geograficznym East of England jest szczególnie narażony na zmiany klimatu z uwagi na niskie położenie, stosunkowo niewielką ilość opadów oraz długą linię brzegową. Dlatego też kluczowe jest wypracowanie wzrostu gospodarczego, który uwzględni kwestię emisji związków węgla. Wspieranie gospodarki niskoemisyjnej da pewność, że osiągnięty wzrost będzie zgodny z oczekiwaniami, zrównoważony i kluczowy dla okresu 2007-2013 i później.

Od 3 września do 26 listopada 2007 roku trwały szerokie konsultacje na temat projektu strategii dla regionalnej gospodarki. Do EEDA wpłynęło ponad 200 oficjalnych, pisemnych reakcji. Około 270 osób, reprezentujących blisko 180 organizacji, brało udział w sesjach warsztatowych. Zorganizowano osiem spotkań konsultacyjnych z lokalnymi i regionalnymi grupami partnerskimi i agencjami. W czasie 12-tygodniowego okresu konsultacji EEDA zbierała i zapisywała wszystkie informacje zwrotne.

Komentując cały proces, Richard Ellis powiedział: „*W ciągu najbliższych kilku miesięcy będziemy chcieli uwzględnić nowe dane i analizy oraz prowadzić dalsze prace w celu zbadania wpływu poszczególnych poziomów wzrostu gospodarczego na środowisko i kwestię dostępności domów. Stworzenie – wraz z partnerami – planu, który zwiększy wydajność regionu i pomoże w walce ze zmianami klimatu i jednocześnie otworzy przed przedsiębiorstwami nowe możliwości związane z gospodarką niskoemisyjną to ogromne, lecz niezwykle ciekawe wyzwanie*”. Wszystkie reakcje zgłoszone w ramach konsultacji są obecnie analizowane. Zgodnie z planem ostateczna strategia gospodarcza dla regionu zostanie opublikowana latem przyszłego roku. Biorąc pod uwagę Strategię na rzecz zrównoważonego rozwoju Zjednoczonego Królestwa¹, najnowsze propozycje UE w dziedzinie ograniczenia emisji

Współpraca na rzecz zrównoważonego rozwoju nad Morzem Północnym

W latach 2000-2007 region East of England brał udział – wraz z innymi regionami z obszaru Morza Północnego – w dwóch projektach współpracy dotyczących zrównoważonego rozwoju w ramach INTERREG IIIB.

W ramach projektu **POWER** (Pushing Offshore Wind Energy Regions – Rozwój regionów inwestujących w przybrzeżną energię wiatrową), utworzono Sieć kompetencji Morza Północnego w dziedzinie przybrzeżnej energii wiatrowej, skupiającą organizacje z kluczowych regionów inwestujących w ten rodzaj energii. W inicjatywie wzięli udział: Rada Hrabstwa Suffolk, partnerzy z East of England oraz organizacje z Niemiec, Danii, Niemczech i Flandrii. Projekt zyskał duże uznanie i był prezentowany podczas licznych seminariów i konferencji na szczeblu regionalnym, krajowym i europejskim. Pośród znaczących sukcesów regionu East of England można wymienić utworzenie silnej, międzynarodowej sieci przybrzeżnej energetyki wiatrowej, szereg niezwykle udanych, międzynarodowych spotkań biznesowych, publikację badań na temat łańcucha dostaw w przybrzeżnej energetyce wiatrowej oraz zorganizowanie serii szkoleń w dziedzinie przybrzeżnej energii wiatrowej w Lowerstoft College.

SmartLIFE (Smart Lifestyle Innovations for our Environment – inteligentne innowacje na rzecz środowiska) to międzynarodowy projekt pilotażowy prowadzony przez Radę Hrabstwa Cambridgeshire we współpracy z Wydziałem ds. Środowiska rady miasta Malmö w Szwecji oraz TuTech Innovation z niemieckiego Hamburga. Głównym tematem prac w ramach SmartLIFE był niedobór umiejętności i możliwości w przemyśle budowlanym, uniemożliwiający budowę domów, które są zarazem przystępne cenowo, jak i zrównoważone pod względem ekologii. W ramach projektu zorganizowano szereg kursów szkoleniowych i podnoszących kwalifikacje. Około 2 500 praktykantów przewinęło się przez ośrodki utworzone w ramach SmartLIFE. Projekt otrzymał szereg nagród środowiskowych i był nominowany do nagrody RegioStars 2008.

„Baza Innowacji i Biznesu” w Luton.

(1) Na mocy Protokołu z Kioto celem Zjednoczonego Królestwa jest ograniczenie emisji gazów cieplarnianych w latach 2008-2012 o 12,5%. Dwa inne ambitne cele tego kraju to: ograniczenie emisji dwutlenku węgla o 20% do 2010 roku oraz o 60% do 2050, w porównaniu do poziomu z 1990 roku.

Należące do rolnika przedsiębiorstwo przechowywania zboża, Camgrain, ograniczy emisję związków węgla o 1000 ton rocznie.

dwutlenku węgla oraz dzięki świadomości, że region posiada kompetencje w tej dziedzinie, cel gospodarki niskoemisyjnej cieszy się w East of England dużym poparciem.

Klaster środowiskowy w Peterborough

Peterborough (zamieszkanе przez 160 000 ludzi) chce zostać „środowiskową stolicą” Zjednoczonego Królestwa. W mieście działa 300 przedsiębiorstw zajmujących się środowiskiem oraz szereg organizacji ekologicznych, w tym brytyjskie centrum ds. rozwoju gospodarczego i środowiskowego. Takie skupisko przedsiębiorstw i organizacji umożliwiło stworzenie klastra środowiskowego, który przyczynił się do dalszych osiągnięć w tej dziedzinie. Członkami klastra są bardzo różne podmioty: agencje sektora publicznego doradzające rządowi w dziedzinie polityki; firmy działające w sektorze recyklingu odpadów; spółki rozwijające i wykorzystujące najnowsze technologie oraz firmy doradcze sprzedające swoją wiedzę na całym świecie.

Klaster zatrudnia ponad 4500 ludzi i generuje ponad pięć procent PKB miasta. Niedawno otwarte centrum innowacji będzie wspierać i kształcić przedsiębiorców zakładających firmy w sektorze środowiska. Planowane jest utworzenie „zielonej dzielnicy” niedaleko dworca kolejowego: będzie ona mieściła 25 000 m² niskoemisyjnych budynków biurowych oraz ekologiczny obiekt handlowy. W Peterborough, podobnie jak w Lowestoft mieszczącym ośrodek „OrbisEnergy” i w Luton, gdzie działa „Baza innowacji i biznesu”, nowe inicjatywy wspierane przez EFRR ogrywają ważną rolę w rozwoju okolicznych obszarów. Innym kluczowym aspektem regionalnej strategii zrównoważonego rozwoju są stałe więzy pomiędzy budową nowej infrastruktury i rewitalizacją miast. „Pod wieloma względami East of England jest liderem w dziedzinie tworzenia dobrobytu regionu w ramach gospodarki niskoemisyjnej”, stwierdza na koniec David Morrall.

Więcej informacji:
<http://www.eeda.org.uk/>

Program konkurencyjności EFRR regionu East of England (2007-13)

Region East of England, który obejmuje hrabstwa Bedfordshire, Cambridgeshire, Essex, Hertfordshire, Norfolk i Suffolk, otrzymał w ramach unijnego „celu konkurencyjności i zatrudnienia” środki w wysokości około 110 milionów euro. Nowy program konkurencyjności EFRR obszaru East of England – w przeciwieństwie do poprzedniego programu Celu 2 (2000-06) skupiającego się na restrukturyzacji gospodarczej – zakłada przeznaczenie środków EFRR na zapewnienie zrównoważonego wzrostu w całym regionie.

Oto cele programu:

- Udoskonalenie gospodarki opartej na wiedzy w celu tworzenia większej liczby lepszych miejsc pracy w kontekście bezprecedensowych założeń dotyczących wzrostu.
- Promowanie innowacji, przedsiębiorczości oraz rozwoju gospodarki opartej na wiedzy poprzez badania i innowacje, w tym w dziedzinie nowych technologii informacji i komunikacji.
- Tworzenie większej liczby lepszych miejsc pracy poprzez zachęcenie większej liczby ludzi do pracy, zwiększenie zdolności adaptacyjnych pracowników i przedsiębiorstw oraz zwiększenie inwestycji w kapitał ludzki.
- Wdrożenie polityki rozwoju w sposób, który uwzględni poziom emisji związków węgla oraz potrzebę jego ustabilizowania i zmniejszenia.

Priorytety

Program ma trzy priorytetowe osie działania, wpisujące się w główny temat prac:

- 1) **Promowanie transferu innowacji i wiedzy w celu poprawy wydajności** (37,3 mln euro) – a) promowanie komercjalizacji opartej na silnej bazie naukowej regionu, w tym komercjalizacji „czystych” technologii w celu zwiększenia efektywności i wydajności; b) wspieranie popytu na usługi informatyczne, które mogą się przyczynić do innowacji i wydajności; c) zachęcanie przedsiębiorstw do współpracy z wyższymi uczelniami w celu dokonania transferu wiedzy.
- 2) **Promowanie przedsiębiorczości i wspieranie dobrze prosperujących firm w pokonywaniu przeszkód utrudniających działalność i rozwój** (26,6 mln euro) – a) lepszy dostęp do finansowania dla przedsiębiorstw, w szczególności tych działających na rzecz gospodarki niskoemisyjnej; b) wspieranie przedsiębiorstw społecznych, w szczególności tych, które skupiają się na gospodarce niskoemisyjnej; c) promowanie nowych firm, w szczególności tych zakładanych przez przedstawicieli grup niedostatecznie reprezentowanych na rynku, np. kobiety, mniejszości etniczne i społeczności imigrantów; d) wpieranie szybko rozwijających się przedsiębiorstw; e) rozwijanie czystych technologii i obszarów energii odnawialnej; f) promowanie sposobów zarządzania i prowadzenia działalności, które ograniczają poziom emisji związków węgla.
- 3) **Osiągnięcie zrównoważonego rozwoju oraz zrównoważonej konsumpcji i produkcji** (42,6 mln euro) – a) wspieranie lokalnych miejsc pracy oraz wzrostu gospodarczego w obszarach miejskich i wiejskich, które ograniczą emisje związków węgla; b) wspieranie podejścia niskoemisyjnego w dziedzinie budownictwa i planowania przestrzennego; c) promowanie wydajnego wykorzystania surowców i ograniczenia odpadów.

Kontakt: erdf@eeda.org.uk

„Zrównoważone El Hierro” – innowacyjny projekt zakładający samowystarczalność energetyczną na Wyspach Kanaryjskich

Juan Ruiz Azolla, Dyrektor Instytutu Technologicznego Wysp Kanaryjskich (ITC)

Wyspa El Hierro, podobnie jak pozostałe Wyspy Kanaryjskie, jest całkowicie zależna od dostaw energii ze źródeł zewnętrznych. Elektryczność jest dostarczana z elektrowni zasilanej „brudnym” paliwem kopalnym. Mimo że wyspa dysponuje znacznym potencjałem w dziedzinie energii wiatrowej, okiełznanie tej ogromnej siły w celu zapewnienia dostaw energii stanowi trudne zadanie. Zanim energia odnawialna będzie mogła być wykorzystywana na szeroką skalę, należy pokonać wiele przeszkód technicznych. Jedną z możliwości jest połączenie systemów energii wiatrowej z instalacjami hydroelektrycznymi, w których energia wiatrowa będzie przepompowywała wodę pomiędzy dwoma zbiornikami położonymi na różnych wysokościach. W przypadku zapotrzebowania na energię elektryczną woda spływająca z górnego zbiornika wprowadzi w ruch turbinę w elektrowni hydroelektrycznej. El Hierro to niewielka wyspa (278 km²) o zróżnicowanej topografii. Zapotrzebowanie na energię 10 500 mieszkańców zaspokaja zasilana olejem napędowym elektrownia o mocy 12 MW. Z uwagi na wielkość, górzystość terenu, poziom zużycia energii oraz znaczny potencjał energii wiatrowej, wyspa jest idealnym miejscem do zainstalowania wodno-wiatrowego systemu produkcji energii. Zgodnie z projektem dla El Hierro część zapotrzebowania zaspokoi farma wiatrowa, która będzie generowała energię elektryczną przesyłaną do sieci wysokiego napięcia. W przypadku nadwyżek energii wiatrowej, które nie będą mogły zostać przesłane do sieci wysokiego napięcia, dodatkowa energia zostanie wykorzystana do pompowania wody pomiędzy zbiornikami. Gdy siła wiatru będzie zbyt mała, zmagazynowana woda, spływająca do kilku turbin, wyprodukuje potrzebną energię elektryczną. Elektrownia wodno-wiatrowa przekształca okresowe źródło energii w kontrolowane i stałe dostawy elektryczności. Ten proces pozwala maksymalnie wykorzystać siłę wiatru i ograniczyć zużycie paliw kopalnych. Rada El Hierro, spółka z branży elektrycznej UNELCO-ENDESA oraz rząd Wysp Kanaryjskich utworzyły niedawno (w ramach ITC) przedsiębiorstwo „Gorona del Viento El Hierro”, które będzie odpowiedzialne za zbudowanie i eksploatację elektrowni wodno-wiatrowej. Obecnie ITC i UNELCO-ENDESA wspólnie pracują nad projektami inżynierskimi dotyczącymi budowy i eksploatacji elektrowni wodno-wiatrowej. Projekt stanowi duże wyzwanie

technologiczne, ponieważ jest pierwszą tego typu inicjatywą na świecie. Udział Instytutu na rzecz dywersyfikacji i oszczędności energii zapewnia projektowi dalszą wartość dodaną i pomoże wdrożyć pomysł w życie w niedalekiej przyszłości.

Elektrownia wodno-wiatrowa (szacowany koszt – 54 mln euro) będzie produkowała w sumie 10 MW energii elektrycznej. Dzięki temu roczna konsumpcja oleju napędowego zmniejszy się o 6000 ton i zaniknie potrzeba przewożenia paliwa na wyspę statkiem. Ponadto co roku do atmosfery przedostanie się 20 000 ton CO₂ mniej.

Projekt pt. „El Hierro: 100% energii odnawialnej” jest współfinansowany przez Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego i koordynowany przez ITC. W prace zaangażuje się także Rada El Hierro i pięć innych instytucji europejskich. Planowane jest przeprowadzenie badania na temat strategii umożliwiających całkowitą samowystarczalność energetyczną wyspy, a także na temat możliwości wdrożenia tego ambitnego projektu na innych wyspach w Europie i w innych regionach na całym świecie. Strategie obejmują działania takie jak zwiększanie świadomości na temat oszczędności energii oraz szersze stosowanie innych źródeł energii odnawialnej (takich jak energia geotermalna czy fotowoltaiczna energia słoneczna) lub wykorzystanie różnych rodzajów biomasy i odpadów organicznych produkowanych na wyspie. Opisany projekt energii odnawialnej uczyni wyspę El Hierro światowym liderem w dziedzinie wdrażania systemów samowystarczalności energetycznej opartych na czystych, odnawialnych źródłach, przyczyniając się jednocześnie do rozwoju gospodarczego i społecznego, który jest zgodny z zasadami ochrony środowiska.

Więcej informacji można uzyskać pod adresem: itc@itccanarias.org

Widok na cały system.

INTERREG IIIA HISZPANIA/PORTUGALIA

Wsparcie dla przemysłu korkowego

Koszt całkowity: € 2 106 435

Wkład UE: € 1 579 827

„Korek jest kluczowym surowcem, jeśli chodzi o równowagę środowiskową i terytorialną regionu Sierras of San Mamede i San Pedro. Obszar, położony w południowo-wschodniej części Półwyspu Iberyjskiego, graniczący z regionami Alentejo i Estremadura, obejmuje powierzchnię 8 500 km². W przypadku utraty tradycyjnych rynków, tj. rynku korków do wina, 120 małych przedsiębiorstw z tego regionu mogłoby zniknąć. W odpowiedzi na to zagrożenie transgraniczny projekt współpracy „Corchica” doprowadził do rozpowszechnienia wiedzy na temat sektora, obszaru i rynku. Ponadto przeprowadzono działania promocyjne, wspierano współpracę pomiędzy producentami i zapewniono pomoc techniczną w zakresie zarządzania. Owocem tej inicjatywy było opracowanie strategii oraz utworzenie „klastra korkowego” w Estremadurze, którego inauguracja ma nastąpić w 2008 roku”.

Fatima Cano, Kierownik projektu, ASECOR

fcano@asecor.com

INTERREG IIIA Irlandia/Irlandia Północna

„Vital Signs”: świadomość ekologiczna wśród uczniów

Koszt całkowity: € 532 140

Wkład UE: € 399 105

„Vital Signs (Ważne znaki), prowadzony w latach 2005-2006, był projektem współpracy, w ramach którego stworzono oprogramowanie dla technologii PDA (palmtopów) oraz internetową bazę danych połączoną z systemem GIS. Strona zawierała informacje na temat pogody, jakości wody, prądów i siedlisk w regionach zlewni rzek Blackwater, Foyle i Melvin River, płynących wzdłuż granicy Irlandii Północnej i Republiki Irlandii. Co miesiąc uczniowie dokonywali obserwacji niedaleko swoich szkół i przesyłali zebrane informacje do internetowej bazy danych. Dzieci mogły porównać swoje dane z wynikami uczniów z innych szkół położonych w tym samym dorzeczu. Wspólne wycieczki terenowe wzmocniły więzy między społecznościami i przyczyniły się do większej odpowiedzialności za lokalne zasoby. Projekt zachęcał dzieci do większej świadomości ekologicznej i wprowadził nowe technologie w oddległych szkołach i gminach wiejskich”.

Gretta McCarron, lider projektu

blackwatervitalsigns@yahoo.ie

www.vitalsignsireland.org

INTERREG IIIC Wschód

Rewitalizacja nieczynnego wysypiska śmieci

Koszt całkowity: € 4 500 000

Wkład UE: € 3 240 000

„Projekt Współpracy IUWMM (Integrated Urban Waste Management Model – Zintegrowany Model Gospodarki Odpadami Miejskimi) skupił 14 organów władz lokalnych i regionalnych, które podzieliły się dobrymi praktykami w dziedzinie gospodarki odpadami. Jednym z omawianych przypadków było stare, nieczynne wysypisko śmieci położone na południe od Lipska (500 000 mieszkańców). W przeszłości w tym miejscu złożono około 3,8 milionów m³ odpadów. Wysypisko nie spełniało europejskich wymogów w zakresie środowiska, w szczególności jeśli chodzi o ochronę wód gruntowych i emisję gazów. Na początku zbadano zagrożenia dla środowiska. Następnie opracowano projekt reorganizacji wysypiska w celu ograniczenia odcieków, wykorzystania terenów do celów rekreacyjnych i produkcji energii z gazów skumulowanych w wysypisku i energii słonecznej. Na koniec wysypisko uszczelniono (na obszarze 26 ha) i przykryto warstwą ziemi”.

Frank Richter, Stadtreinigung Leipzig,

Eigenbetrieb der Stadt Leipzig

FRichter@SRLeipzig.de

INTERREG IIIB Morze Bałtyckie

Dostosowanie do zmian klimatycznych w regionie Morza Bałtyckiego

Koszt całkowity: € 2 246 822

Wkład UE: € 1 399 616

„Dostosowanie do zmian klimatycznych ma ogromne znaczenie w kontekście zrównoważonego rozwoju terytorialnego. Publikacja „W kierunku dostosowania do zmian klimatu w regionie Morza Bałtyckiego” to najnowszy owoc bałtyckich projektów adaptacyjnych („SEAREG” i „ASTRA”), koordynowanych przez Fińskie Służby Geologiczne we współpracy z licznymi władzami lokalnymi i regionalnymi oraz instytucjami badawczymi. Udana współpraca interdyscyplinarna umożliwiła miastom takim jak Espoo (Finlandia) czy Gdańsk (Polska) włączenie kwestii dostosowania do zmian klimatu do przyszłych planów zagospodarowania terenu”.

Philipp Schmidt-Thomé,

Fińskie Służby Geologiczne (GTK)

philipp.schmidt-thome@gtk.fi

www.astra-project.org

„Praca na rzecz regionów – polityka regionalna UE na lata 2007-2013”

Nowa broszura pt. „Praca na rzecz regionów. Polityka regionalna UE na lata 2007-2013” jest już dostępna we wszystkich językach Wspólnoty. Ta 36-stronicowa publikacja wyjaśnia, w jaki sposób funkcjonuje polityka regionalna UE i jak wspiera np. transport, innowacje, rozwój środowiskowy i miejski w europejskich regionach i miastach. Inne tematy omówione w publikacji to współpraca pomiędzy regionami, ocena programów, audyt, kontrole oraz wymogi dotyczące reklamy. Przedstawione dane ukazują, ile pieniędzy (z funduszy UE) zostanie wydanych w 27 państwach członkowskich UE i na co środki zostaną przeznaczone.

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/presenta/pres_pl.htm

Komisja Europejska, Dyrekcja Generalna ds. Polityki Regionalnej
Wydział B1 - Komunikacja, Informacja, Stosunki z krajami trzecimi
Ana-Paula Laissy
Avenue de Tervuren 41, B-1040 Bruksela
Faks: (32-2) 29-66003
E-mail: regio-info@ec.europa.eu
Internet: http://ec.europa.eu/regional_policy/index_pl.htm

ISSN 1725-8243

© Wspólnoty Europejskie, 2008
Powielanie dozwolone pod warunkiem podania źródła.

Printed in Belgium

URZĄD OFICJALNYCH PUBLIKACJI
WSPÓLNOT EUROPEJSKICH
L-2985 Luksemburg

Urząd Publikacji
Publications.europa.eu